

УДК 069:929 (477.86) “2007/2017”

МЕМОРІАЛЬНИЙ МУЗЕЙ РОМАНА ШУХЕВИЧА У КНЯГИНИЧАХ

Ірина ГОРЛЕНКО

*Філія Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби імені Степана Бандери,
с. Княгиничі Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.,
завідувач музею “Конспіративна квартира Романа Шухевича у Княгиничах”,
вул. Р. Шухевича 7а, 77030, с. Княгиничі Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.*

Андрій КУЗИК

*Національний університет “Львівська політехніка”,
старший викладач кафедри РЕПС,
вул. Єфремова 48, кв. 7, 77044, м. Львів,
e-mail: aokuzyk@ukr.net*

У статті висвітлюється історія створення та діяльність музею “Конспіративна квартира Романа Шухевича у Княгиничах” за період 2007–2017 рр. Особлива увага приділяється особливостям становлення, а також огляду інтер'єрів та експозиції музею. Крім того, у статті аналізуються питання функціонування та модернізації музею, необхідності використання ІТ технологій в інформатизації музейної справи. Фактичний матеріал доповнюють статистичні вибірки стосовно кількості відвідувачів цього музейного закладу впродовж вказаного періоду роботи.

Ключові слова: музей, музейні експозиції, музейні експонати, Роман Шухевич, Княгиничі, конспіративна квартира, підпільна хата.

Тематика висвітлення подій і діяльності видатних постатей національно-визвольних змагань періоду 30–50-х рр. ХХ ст. (далі – руху Опору) залишається актуальною, незважаючи на плин часу, численну кількість наукових праць, монографій та досліджень. Система історичних цінностей народу формується на певних усталених і цілісних засадах, які є основою загальноприйнятих традицій та самоідентифікації, а головне – запорукою успішного поступу та розвитку. Велику роль у цій системі цінностей відіграють як краєзнавчі та історичні музеї загалом, так і меморіальні музеї зокрема.

Проблематика становлення, розвитку та функціонування історичних і краєзнавчих музеїв, у контексті їх значення в патріотично-виховному процесі, в українських наукових виданнях розкривається доволі широко¹. Як правило, музеї популяризують свою діяльність через видання краєзнавчих путівників, проспектів, буклетів, каталогів. Із цих джерел можна почерпнути короткі відомості про історію формування їх колекцій та особливості виставкових експонатів. Особливе місце у вихованні патріотизму посідають меморіальні музеї, які мають свою специфіку фондової та експозиційної діяльності². Діяльність видатних особистостей та провідників руху Опору висвітлюється в експозиціях більшості історичних та краєзнавчих музеїв, однак меморіальних музеїв, пов'язаних із діячами ОУН та УПА, є доволі мало. Зокрема, з відомих сьогодніх підпільних “хат”³ (5 – у Львові та 7 – на теренах західних областей) генерала Чупринки лише у трьох створено меморіальні музеї: у с. Білогорща⁴, у с. Княгиничі⁵ та у

¹ Ірина Чмелик, “Музеї Прикарпаття та їх роль у навчально-виховній та науковій діяльності студентської молоді”, *Гірська школа Українських Карпат*. 12–13 (2015): 276–280.

² “Меморіальні музеї сьогодні: специфіка експозиційної, фондової та освітньої роботи”: *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Львів, 16–17 листопада 2015 р.*, упоряд.: Д. Білавич, Р. Пасічник, передмова Г. Тихобаєвої. (Львів: Растр 7, 2015), 199.

³ Василь Кук, “Головний командир УПА генерал-хорунжий Роман Шухевич”, *Літопис Української Повстанської Армії, Торонто, Львів*, Т. 45 (2007): 470–490.

⁴ В. Бойко, Микола Посівнич, “Музей Романа Шухевича”, *Літопис Української Повстанської Армії, Торонто; Львів*, Т. 45 (2007), 504–513.

⁵ Андрій Кузик, *Підпільна штабна квартира Романа Шухевича у Княгиничах*. (Львів: Науково-видавничий центр “Опілля-Л”, 2009), 36.

с. Грімне⁶. Зважаючи на малочисельну бібліографію наукових досліджень проблематики меморіальних музеїв видатних особистостей та провідників руху Опору запропонована публікація є актуальною.

Метою статті є висвітлення й дослідження проблем створення і діяльності музею “Конспіративна квартира Романа Шухевича у Княгиничах” за період від 2007 до 2017 р., а також аналіз питань функціонування та модернізації музею в контексті сучасних вимог інформатизації музейної справи.

Підпільну квартиру для командира УПА під умовною назвою “Короленко” організувала особиста зв’язкова Романа Шухевича та відома діячка Українського Червоного Хреста Катерина Зарицька (“Маня”). Вона залучила для реалізації складеної легенди про переселенців з Польщі Ольгу Ільків (“Роксоляну”) з донькою та її маму Розалію. Квартира була в будинку, де в другій половині його мешкав сільський голова, а неподалік – сто метрів від неї – розташовувався гарнізон “стрибків”.

Зі спогадів особистого охоронця “Тараса Чупринки” Михайла Зайця: “... Одного дня, в жовтні 1946 р., Командир [Роман Шухевич] доручив нам з др[угом] Демидом вивчити маршрут з Рогат[инського] лісу до Княгинич і без жодного зв’язку потрапити до такої-от хати (тут подав план села, хати). В тій хаті ви повинні зробити криївку. Де і як – то вже ваша голова в тім, головне якнайбільш конспіративно.

Першої ночі віднайшли дану хату, а чергового дня взялися за діло. За кілька днів все було готове... Наша “сім’я” посідала три кімнати, кухня сусідувала з кімнатою доктора [Яким Кузика]. В цій кухні була зроблена криївка.

Зиму на 1947 р. Командир перебував на цій квартирі [на основі документів ГДА СБУ, тільки влітку 1949 р. Роман Шухевич сам сказав Михайлові Зайцю, кого той охороняє з травня 1945 р.]⁷.

Згодом, у зв’язку з вагітністю “Роксоляни”, довелося терміново шукати для неї фіктивного чоловіка (Богдана Томівчаківа), роль якого випало виконувати Любомирові Полюзі. Любомира Полюгу Роман Шухевич знав особисто. Любомир виконував відповідальні завдання: навесні 1946 р. – уперше в охороні Романа Шухевича, супроводжував його на обстеження в медінститут; у липні 1946 р. їздив у Чорнобиль викрадати з табору інтернованих дітей Командира – Юрка та Марійку, а весною 1947 р. за наказом Головного командира став членом “сім’ї” конспіративної хати “Короленко” у Княгиничах⁸.

Любомир Полюга розповідає⁹: “В нашій квартирі колись мешкав і працював поштар. У першій кімнаті “хати” раніше була пошта. Вхідні залізні двері надійно закривалися скобою зсередини. В цій кімнаті готували їжу та спостерігали за територією (дорогою) крізь щілини між дошками, якими були забиті вікна”.

“Хата” у Княгиничах проіснувала недовго: 21 вересня 1947 року, після провалу у Ходорові на залізничній станції “Мані”, яка повинна була вийти на зв’язок із “Севром”, “хату” негайно ліквідували¹⁰. Через два дні, удосвіта 23 вересня біля залізничної станції Рогатин, поранений у бою з енкаведистами Любомир Полюга, за документами Богдан Томівчаків, попав у руки МГБ. Ольга Ільків після ліквідації “хати” у Княгиничах, невдовзі брала участь у організації підпільної “хати” Тараса Чупринки в с. Грімне Городецького р-ну, де 8 грудня 1947 р. народила сина Володимира¹¹. 14 березня 1950 р. у Львові “Роксоляна” була заарештована співробітниками МГБ.

⁶ Мар’ян Вахула, “Криївка Головного Командира УПА Романа Шухевича у с. Грімному (шістдесят років опісля)”, *Визвольний шлях*, 3 (2007), 89–92.

⁷ “Спогади охоронця Романа Шухевича Михайла Зайця – “Зенка”, О. Іщук, Н. Ніколаєва, *Український визвольний рух: наук. зб. Львів, 10, Бібліогр.: 139 назв.* (2007), 53–90.

⁸ Андрій Кузик, *Підпільна штабна квартира Романа Шухевича у Княгиничах.* (Львів: Науково-видавничий центр “Опілля-Л”, 2009), 30–32.

⁹ Любомир Полюга, *Шляхами спогадів 1944–1956: монографія.* (Львів: Піраміда, 2003), 172.

¹⁰ “Спогади охоронця Романа Шухевича Михайла Зайця – “Зенка”, О. Іщук, Н. Ніколаєва, *Український визвольний рух: наук. зб. Львів, 10, Бібліогр.: 139 назв.* (2007).

¹¹ Андрій Кузик, *Підпільна штабна квартира Романа Шухевича у Княгиничах,* (Львів: Науково-видавничий центр “Опілля-Л”, 2009), 28.

У будинку, де облаштовано музей, до 1942 року проживала жидівська родина, усі члени якої, імовірно, були страчені нацистами в Рогатинському гетто¹². Згодом, після приходу окупаційної совєтської влади у 1944 році, в одній половині будівлі мешкав голова сільради Василь Герасимович із багатодітною сім'єю, а в другій – адвокат Яким Кузик з дружиною та сином. В одній із кімнат свого часу мешкав і працював поштар. У 1955 році усі кімнати цієї великої будівлі були облаштовані під місцеву амбулаторію, яка офіційно тут проіснувала до 2006 року.

30 червня 2017 р. виповнюється 10 років, коли з нагоди 100-річчя від дня народження видатного українського військово-політичного діяча, Головного командира Української Повстанської Армії генерал-хорунжого Романа Шухевича (“Тараса Чупринки”) у с. Княгиничі Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл., було відкрито музей “Конспіративна квартира Романа Шухевича у Княгиничах”. Ідея створення меморіального музею виникла невдовзі, після перших публічних урочистих заходів, пов’язаних із діяльністю Романа Шухевича у с. Княгиничі і стала результатом втілення ініціативи людей (учасників подій, краєзнавців, вихідців та жителів села Княгиничі, представників органів місцевого самоврядування), об’єднаних спільною метою. 4 березня 2001 року біля амбулаторії с. Княгиничі відбулося урочисте віче, на якому відбулася церемонія освячення пам’ятної таблиці. 13 листопада 2005 року на подвір’ї Княгиницької ЗОШ (НВК) урочисто відкрили пам’ятник Роману Шухевичу¹³.

Головним координатором та консультантом створення музею був зв’язковий Романа Шухевича Любомир Полюга. Великий внесок у створення інтер’єру та наповнення експозиції музею також зробила зв’язкова командира Ольга Ільків.

Криївку досліджував відомий архітектор-археолог, старший науковий співробітник Інституту українознавства ім. Івана Крип’якевича НАН України Юрій Лукомський. Проект реставрації кімнат музею виконали науковці кафедри реставрації та реконструкції архітектурних комплексів Національного університету “Львівська політехніка” – знаний архітектор-реставратор Кость Присяжний і архітектор Ігор Бокало. Створювати музей активно допомагали мешканці й вихідці сіл Княгиничі та Загір’я. Ремонтно-реставраційні роботи проводилися під безпосереднім керівництвом голови РДА Івана Росіцького¹⁴.

ЕСКІЗ ПІДПІЛЬНОЇ ХАТИ У КНЯГІНИЧАХ

Реконструкція підпільної штаб-квартири Романа Шухевича у Княгиничах (редакція Кузика А.О.)

¹² Любомир Воробій, *Загір’я Княгиницьке: історико-краєзнавчі студії Серія “Опілля: поселення Рогатинщини”*. (Львів: Опілля, 2005), 146–150.

¹³ Степан Кузик, *Штаб-квартира Романа Шухевича у Княгиничах*. (Коломия, 2007), 192.

¹⁴ Андрій Кузик, *Підпільна штабна квартира Романа Шухевича у Княгиничах*. (Львів: Науково-видавничий центр “Опілля-Л”, 2009), 3.

Впродовж трьох років (2007–2010 рр.) музей існував на громадських засадах і утримувався, в основному, на кошти жертводавців та місцевої громади. Після численних звернень до органів місцевого самоврядування і зокрема до Івано-Франківської обласної ради¹⁵, 11 серпня 2010 р. в Княгиничах було створено відділ Музею визвольної боротьби ім. Степана Бандери. 24 березня 2011 року на IV сесії Івано-Франківської обласної ради було прийнято рішення (№ 95-4/2011) про передачу на баланс приміщення музею¹⁶:

“Відповідно до законів України “Про місцеве самоврядування в Україні”, “Про передачу об’єктів права державної та комунальної власності”, враховуючи рішення Княгиницької сільської ради Рогатинського району від 27.11.2010 р. “Про передачу приміщення меморіального музею підпільної штаб-квартири Романа Шухевича” та погодження Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби імені Степана Бандери від 24.01.2011 р. № 10, обласна рада вирішила:

1. Дати згоду на передачу приміщення меморіального музею підпільної штаб-квартири Романа Шухевича на вул. Р. Шухевича, 7а у с. Княгиничі Рогатинського району із комунальної власності територіальних громад сіл Княгиничі та Загір’я Рогатинського району у спільну власність територіальних громад сіл, селищ, міст області та на баланс Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби імені Степана Бандери з метою створення філіалу цього музею...”

Першим офіційним керівником меморіального музею у с. Княгиничі став краєзнавець, дослідник нашої минувшини Ярослав Бурак, який перебував на посаді завідувача з 1 вересня 2010 року до 10 грудня 2015 року.

Загальний музейний фонд “Конспіративної квартири Романа Шухевича у Княгиничах” нараховує близько 600 експонатів. Експозиція музею розділена на дві частини: основні три кімнати, в яких розташований власне меморіальний музей, і допоміжні дві кімнати, в яких розташовані експонати, що відображають події та учасників національно-визвольних змагань з місцевих теренів та навколишніх поселень. Створено електронний архів музею “Конспіративна квартира Романа Шухевича у Княгиничах”, в якому є понад вісімсот світлин, документів та матеріалів про Романа Шухевича, Катерину Зарицьку, Галину Дидик, Ольгу та Розалію Ільків, Михайла Зайця, Антіна Поливку та Любомира Полюгу.

У першій музейній кімнаті на стіні, навпроти вхідних дверей, розташовані стенди-фотоколажі, що висвітлюють життя і діяльність Романа Шухевича та структуру УПА. По периметру кімнати розміщено вітрини, на яких: оригінали та копії документів Романа Шухевича, його бритва; книжки про життя та діяльність Головного командира УПА; особисті документи Катерини Зарицької, Ольги Ільків, Любомира Полюги; а також Універсал і Платформа УГВР, тексти лекцій старшинської школи УПА; вишиті Катериною Зарицькою краватки (синові Богдану і чоловікові Михайлу Сорокам), її гаманці та записники (передав до музею син Богдан); годинник, подарований Ользі Ільків Катериною Зарицькою, тексти віршів “О. Звіробиї”, валіза, з якою Ольга Ільків повернулася із ГУЛАГу, вишита нею шапочка для сина Володимира та деякі її художні роботи; наспинний табірний номер Любомира Полюги; сорочка, вишита в ГУЛАГу майбутньою дружиною Дариною Масюк із виторочених ниток і передана в табір нареченому Любомирові; дерев’яна ложка в’язня Любомира Полюги, альбом його табірних світлин та книжки спогадів.

Цікавими експонатами є невелика колекція бофонів, передана табірним побратимом Любомира Полюги – Пантелеймоном Василевським. Як відомо, бофони (від “бойовий фонд”) – це одно- або двобічні грошові квитанції з національною символікою та символікою ОУН і УПА й відповідними написами (або без написів), із фіксованими номіналами чи без номіналів, які

¹⁵ Євген Сохан, “Як одержавити конспіративну квартиру Шухевича”, *Галичина, Регіональна газета з Івано-Франківська*, online-версія від 28 червня 2010, <http://www.galychyna.if.ua/publication/ukrainism/jak-oderzhaviti-konspirativnu-kvartiru-shukhevicha>.

¹⁶ Рішення Івано-Франківської обласної ради, 24 березня 2011 року № 95-4/2011 “Про приймання-передачу приміщення у с. Княгиничі Рогатинського району”, Івано-Франківськ, 2011, 24 березня, 1.

видавалися населенню за добровільно внесені кошти, у вигляді готівки, іноді продуктів харчування, одягу тощо. Окрім фінансової ролі бофони також виконували агітаційну функцію. За період 1939–1954 рр. випущено у світ близько 500 різновидів бофонів, які використовувались щонайменше у 12-ти областях України та Білорусі, а також частково на території Австрії, Німеччини, Словаччини, Польщі та Чехії¹⁷.

У другій кімнаті відтворено інтер'єр 1946–1947 рр.: ліжко (над ним висить “шлюбний портрет” підпільників), шафа, стіл, крісла, швейна машинка (засвідчувала про “кравецький заробіток” жінок-підпільниць).

Мистець Орест Скоп надавав консультації з оформлення експозиції музею та виготовив стенд-фотоколаж, на якому показано Романа Шухевича з особами, котрі створювали йому умови для діяльності у квартирі “Короленко”.

У третій кімнаті музею – ліжко, ліжко-пріче, два крісла, радіоприймач. У кутку – кухня, навпроти – заслона. Біля кухні була яма, на дні якої – вхід до криївки, що закривався лядою. Криївка (розмір: 1,00 x 1,45 x 3,00 м) була розрахована на три особи. У випадку небезпеки вхід до криївки закривали лядою. На ній висипали картоплю, мішок з якою завжди був біля входу до криївки.

Про цікаві особливості побуту мешканців “хати” описує у своїх спогадах Ольга Ільків згадуючи, як жінки “змагались” одна з одною у приготуванні страв: “Я була не дуже досвідчена господиня <...> У ті часи Катруня, як і я, не мала потрібного досвіду, але під впливом амбіції вирішила показати верх мистецтва, тож не раз викликала мене на суперництво <...>. Маня приготувала яринову зупу з молодой шпагової квасольки трохи сирувата вийшла. На другий день старалася вже я, щоби у зупі було докладно все зварене. Катрусина зупа була недоварена, а моя переварена”.

В окремій кімнаті увазі відвідувачів представлено експозиції: “УПА – армія безсмертних”, присвячену мешканцям села Княгиничі та Загір'я, які були активними учасниками підпілля та національно визвольного руху в період 40–50 рр. ХХ ст., а також “Зброя та амуніція різних окупантів, якими користувалися вояки УПА”. В приміщенні є також кабінет керівника музею, в якому знаходиться бібліотека історичної та патріотичної літератури, періодичних видань, що нараховує близько 400 примірників.

25 липня 2016 року на 91-му році життя відійшов у вічність особистий охоронець Романа Шухевича політв'язень, член ОУН Любомир Полюга. Того дня голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович написав: “Відійшов у вічність ще один Воїн світла попередньої війни – Любомир Полюга, повстанець та охоронець Романа Шухевича. Пам'ятаю щастя в його очах 8 травня 2015, коли він разом із своїми побратимами з УПА взяв участь в урочистому засіданні Верховної Ради. Він вже не міг іти, тому його занесли до зали на руках. Але він мусив там бути, бо врешті дочекався таки визнання державою, за яку боровся. Вічна пам'ять Герою”.

Для належної данини пам'яті Любомира Полюги музей ініціює створення постійної меморіальної експозиції, присвяченої особистому охоронцю та зв'язковому Генерала Чупринки. Нещодавно, з ініціативи дружини Дарії Полюги до музею було передано особисті речі Любомира Полюги: шапка-мазепинка вояка УПА, польова сумка, фотоапарат та камера, окуляри, годинник, ювілейні нагороди (з нагоди 50-, 60- та 70-річчя УПА, 100-річчя Романа Шухевича). Також для потреб музейної бібліотеки Дарія Полюга передала із власної колекції велику кількість книг історико-патріотичної тематики.

Від 4 січня 2016 року на посаді завідувача музею “Конспіративна квартира Романа Шухевича у Княгиничах” працює уродженка села Підкамінь Горленко Ірина Іванівна, учитель-історик за фахом.

Від часу заснування філії Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби імені Степана Бандери у селі Княгиничі експозицію відвідало більше, ніж 5 тис. осіб. Географія відвідувачів охоплює територію усієї України та далекого зарубіжжя: Київ, Бориспіль, Черкаси,

¹⁷ *Бофони: грошові документи ОУН і УПА*, авт.-упоряд. О. О. Клименко, за ред. В. М. Даниленка. (Київ: Університет банківської справи Національного банку України, 2008), 192.

Донбас, Херсон, Одеса, Запоріжжя, Львів, Тернопіль, Івано-Франківськ, Бучач, Дрогобич, Перемишляни, Ходорів і т. д. Найбільша кількість відвідувачів музею припадає на 2011 рік: близько 1000 осіб, з них половина припадає на відвідувачів шкільного віку. Найбільша кількість шкільних груп припадає на кінець навчального року.

Таблиця 1

Статистична вибірка відвідувань музею в 2011 р.

Загальна кількість	З них: дітей	По місяцях		
		квітень	травень	червень
~1000	~500	98	111	156

Гортаючи музейну книгу відгуків, можна збагнути масштабність і глибину вражень, емоцій та почуття гордості, які переповнювали дописувачів після відвідин експозиції музею.

Колишній голова Івано-Франківської ОДА Михайло Вишиванюк писав: “Добра пам’ять про славне минуле є важливим дороговказом у велике майбутнє українців та України”.

Ось ще один із записів: “Ми, делегація з Черкаської області, відвідали це святе місце для українця. Сповнені піднесення і високого національного духу, дякуємо людям, які боролись за волю України, і дякуємо людям, які тепер дбають про нашу пам’ять”.

Відома громадська діячка, активістка міжнародного жіночого руху (заступник голови Світової Федерації Жіночих Організацій), меценатка п. Наталія Даниленко (Філадельфія, США) залишила такий запис: “Мої любі – хороші будівничі цієї надзвичайної криївки Командира УПА. Почуваюсь щасливою, що могла побувати на святому місці, де і досі панує аура великого Провідника Нації. Сподіваюсь, що ідеї цих осіб ніколи не загинуть і спричиняться вповні до відбудови нашої демократичної Держави”.

Колишній ректор Львівського національного університету ім. Івана Франка, Герой України, професор Іван Вакарчук, який очолював делегацію науковців, зазначав: “Вельмишановні княгиничани! Вельми вдячні Вам за шанування наших Героїв, збереження нашої пам’яті. Дякуєм тим, хто дбає про музей і виховує нашу молодь в героїчному дусі”.

Відома громадська діячка, голова Донецького відділення Союзу Українок, журналістка, дослідниця і майстриня Людмила Огнева, яка була учасницею делегації з Донецька, повезла із собою на Донеччину грудку княгиницької землі – на згадку і залишила такий короткий запис: “Слава Україні! Героям Слава!”

Архієпископ-митрополит Івано-Франківський Володимир Війтишин записав: “Щасливий народ, що має таких героїв. Боже, благослови вільну і незалежну Україну та її народ”.

Дочка Романа Шухевича Марія Трильовська залишила такі слова: “Сьогодні, напередодні дня уродин батька, вперше відвідала музей-криївку. Ця хата дорога мені: здається, що ось-ось вийде батько з-за стіни, і я як дитина торкнуся пальцями його кучерявої чуприни”.

Серед численних відгуків у книзі, які залишили звичайні подорожні громадяни, є багато записів від колективів різноманітних установ та організацій як району, так і області, зокрема освітянських, медичних, груп туристів, молодіжних організацій та пластунів.

Музей бере активну участь у громадському житті району та патріотично-виховних акціях, які відбуваються на наших теренах: науково-практичні конференції, пересувні виставки в освітянських шкільних закладах Рогатинського району. Щороку, в дні уродин та загибелі Тараса Чупринки біля пам’ятника в подвір’ї Княгиницького НВК за участі учнів та сільської громади відбуваються пам’ятні віча та зібрання. Життя музею періодично висвітлюється на шпальтах Рогатинської районної газети “Голос Опілля”. 26 лютого 2017 року за сприяння директора Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби імені Степана Бандери Ярослава Коретчука у подвір’ї музею в Княгиничах було встановлено стенд, присвячений Героям Небесної Сотні.

Враховуючи важливість та унікальність музею, як перлини пам’яток національно-визвольних змагань та діяльності Головного Командира УПА Тараса Чупринки, на даному етапі вважаємо за доцільне звернути увагу на першочергові потреби установи.

Музей потребує забезпечення охороною (в перспективі – системою зовнішнього відеоспостереження) та пожежною сигналізацією. Для введення режиму зберігання певних категорій експонатів, необхідно облаштувати музейні приміщення в допоміжних кімнатах металевими вогнестійкими сейфами.

Для подальшого розвитку та ефективного функціонування музею, музей потребує додаткового фінансування для придбання офісної техніки та мультимедійної апаратури, системи комунікації інтернет (WiFi чи LAN).

Від часу заснування музею “Конспіративна квартира Романа Шухевича у Княгиничах” став своєрідною “меккою” патріотизму та набув не тільки історико-культурного значення в масштабах усієї України, а й став вагомим символом у справі виховання молодого покоління та гартування українського духу майбутніх захисників нашої Батьківщини. Сьогодні на прикладі неперевершеного подвигу Генерала Чупринки, який повністю присвятив своє життя і віддав його до останньої краплі своєму народу та Україні, виховуються тисячі і тисячі молодих громадян, новітніх і сучасних воїнів – захисників нашої незалежності.

MEMORIAL MUSEUM OF SHUKHEVYCH IN KNIAHYNYCHI

Iryna HORLENKO

*Branch of the Ivano-Frankivsk Regional Museum of the Liberation struggle named after Stepan Bandera,
Knyaginichi of Rogatyn district, Ivano-Frankivsk region,*

*Head of the Museum “The Conspiratory Apartment of Roman Shukhevych in Knyazynychi”,
street R. Shukhevicha 7a, 77030, p. Knyaginichi of Rogatyn district, Ivano-Frankivsk region*

Andrii KUZYK

National University “Lviv Polytechnic”

*Senior Lecturer of the Department of Radioelectronic Devices and Systems,
street Efremova 48, sq. 7. 77044, Lviv, Ukraine
e-mail: aokuzyk@ukr.net*

Summary

The article refers to the stories of creation and activity of the museum “Roman Shukhevych conspiratorial house in Knyahynychi” for the period from 2007 to 2017. Special attention to the peculiarities of formation and review of museum interiors is paid. In addition, the article analyzes the functioning and modernization of the museum, the need for IT technologies of information museum. The actual material complementary statistical sampling on the number of visitors to this museum institution during this period of work.

Keywords: *museum, museum exhibition, museum exhibits, Roman Shukhevych, Knyahynychi, conspiratorial house, underground house.*

REFERENCES

Boyko, Volodymyr. Posivnych, Mykola. “Музей Романа Шухевича”, *Litopys Ukrayins'koyi Povstans'koyi Armii, Toronto, L'viv, T. 45, 2007.* (in Ukrainian).

“Bofony: hroshovi dokumenty OUN i UPA, avt.-uporyad. O. Klymenko, za red. V. Danylenka. Kyiv: 2008. (in Ukrainian).

Chmelyk, Iryna. “Музеї Prykarpattya та їхнє рол' у навчальній та науковій діяльності студентів молоді”, *Hirs'ka shkola Ukrayins'kykh Karpat, № 12-13, 2015.* (in Ukrainian).

П'ків, Ольга. Роман “Шухевич у моєму житті”, *Litopys Ukrayins'koyi Povstans'koyi Armii. Toronto; L'viv: 2007.* (in Ukrainian).

Kuzyk, Andriy. “Pidpil'na shtabna kvartira Romana Shukhevycha u Knyahynychakh”, *Naukovo-vydavnychyy tsentr Opillya-L. L'viv: 2009.* (in Ukrainian).

Kuzyk, Stepan. “Shtab-kvartira Romana Shukhevycha u Knyahynychakh”. Kolomyya: 2007. (in Ukrainian).

Kuk, Vasyl. “Holovnyy komandyr UPA heneral-khorunzhyy Roman Shukhevych”, *Litopys Ukrayins'koyi Povstans'koyi Armii. Toronto, L'viv. T. 45. 2007.* (in Ukrainian).

“Memorial’ni muzeyi s’ohodni: spetsyfika ekspozytsiynoyi, fondovoyi ta osvith’oyi roboty”: *Materialy Vseukrayins’koyi naukovoyi konferentsiyi. L’viv, 16–17 lystopada 2015 r., uporyad.: D. Bilavych, R. Pasichnyk, peredmova H. Tykhobayevoyi. L’viv: Rastr 7, 2015. (in Ukrainian).*

Polyuha, Lyubomyr. “Shlyakhamy spohadiv 1944–1956: monohrafiya”, *Piramida, L’viv: 2003. (in Ukrainian).*

Sokhan, Yevgen. “Yak oderzhavyty konspiratyvnu kvartyru Shukhevycha”, *Halychyna, Rehional’na hazeta z Ivano-Frankivs’ka, online-versiya, 28 chervnya 2010. <http://www.galychyna.if.ua/publication/ukrainism/jak-oderzhaviti-konspirativnu-kvartiru-shukhevicha>. (in Ukrainian).*

“Spohady okhorontsya Romana Shukhevycha Mykhayla Zaytsya – “Zenka”, O. Ishchuk, N. Nikolayeva, *Ukrayins’kyy vyzvol’nyy rukh: nauk. zb. L’viv, 2007. (in Ukrainian).*

Rishennya Ivano-Frankivs’koyi oblasnoyi rady vid 24 bereznya 2011 roku № 95-4/2011 “Pro pryymannya-peredachu prymishchennya u s. Knyahynychi Rohatyns’koho rayonu”, m. Ivano-Frankivs’k: 2011, 24 bereznya. (in Ukrainian).

Vakhula, Maryan. “Kryyivka Holovnoho Komandyra UPA Romana Shukhevycha u s. Hrimnomu (shistdesyat rokiv opislya)”, *Vyzvol’nyy shlyakh, 2007. (in Ukrainian).*

Vorobiy Lyubomyr. “Zahir’ya Knyahynys’ke: istoryko-krayeznavchi studiyi Seriya “Opillya: pose-lennya Rohatynshchyny”. L’viv: 2005. (in Ukrainian).

Надійшла до редакції 27 04 2017 р.